

Pospíšil, Ivo

Hrst slavistických vědeckých konferencí a přednášek v online režimu (2020–2021)

Slavica litteraria. 2021, vol. 24, iss. 2, pp. 164-166

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2021-2-22>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/144688>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 02. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Hrst slavistických vědeckých konferencí a přednášek v online režimu (2020–2021)

Ivo Pospíšil (Brno)

Pandemie zásadně ovlivnila nejen běžné fungování univerzit a vědeckých pracovišť, ale také vědeckou komunikaci. Přinesla na jedné straně komplikace, na straně druhé se vědecká komunikace zjednodušila a ubyly náklady spojené s cestováním, nicméně konference konané hybridní nebo čistě dálkovou formou nemohou zcela nahradit osobní kontakt. Již nyní je jasné, že řada těchto forem zůstane i po možném odeznění pandemie nebo jejím oslabení. Rok 2020 znamenal doslova explozi různých takových online konferencí. Jejich organizace není složitá, horší to je se zajištěním publikačních výstupů. To se někdy podařilo, jindy zase nikoli. Nebo z celého vystoupení zbyly teze nebo resumé, a to je málo.

Konference *Ruskij jazyk i literatura v slavjanskom mire: istorija i sovremennost'* se konala online 25. 5. 2020 a pořádala ji Lomonosovova univerzita v Moskvě a její Institut ruské literatury. V rámci obrovské konference se konal kulatý stůl věnovaný ruské bohemistce-literární vědkyni Raise Kuzněcovové (1920–2001) k stému výročí jejího narození. Konferenci uváděly významné osobnosti Lomonosovovy univerzity a program byl bohatý a tematicky různorodý. V první sekci pod názvem *Cennosti slavjanskoj kultury v filologii, istorii, filosofii i teologii* se objevily referáty mj. na témata hodnot staroruské literatury (Taťjana Kizilova), komparatistická rusko-polská, rusko-slovinská a rusko-maďarská (Ol'ga Falalejeva, Marija Gromova, Darja Vaščenko), dále šlo o problematiku literárněhistorickou a lingvistickou a kulturně historickou; následovaly referáty o ruské tragédii ve spojitosti s kataklyzmaty ruských revolucí 20. století aj. Druhá sekce, věnovaná tradiční historii slovanského písemnictví (tím se v Rusku myslí středověká literatura psaná staroslověnsky nebo, jak Rusové nesprávně říkají, starorusky), nabídla referáty na témata staroruského pravopisu, homonymie

a gramatických jevů v západoruských dialektech (Jelena Galinskaja, Marija Jermolova aj.); hodně pozornosti bylo věnováno bibli, ale také překladu koránu do ruštiny za Petra I. V sekci třetí byla výslovně lingvistická tematika, byla tu metodika a jako takřka vždy i ruština v zahraničí, kde jsme se dověděli o výuce ruštiny a ruské literatury mj. v Číně, ale také na Slovensku, a to dokonce dvakrát, najdeme tu i pojednání o výuce ruštiny v ruském Charbinu mezi emigranty, o ruštině v Turecku a také o delikátním tématu „statut ruštiny v Gruzii“.

Čtvrtá sekce byla věnována ruské literatuře v zahraničí a nutno poznamenat, že byla geograficky a geopoliticky omezena: bylo zde také více podsekci a týkaly se mj. překladu, byl tu i referát věnovaný památce v roce 2020 zesnulého Jurije Bondareva (1924–2020; viz náš nekrolog: *Jurij Bondarev jako ruský fenomén a představitel epochy*¹). Alla Zločevskaja pojednala o české a slovenské rusistice, speciální sekce pojednávala o významných jubilantech roku 2020 (V. Vinogradov, J. Grot, Baudoin de Courtenay aj.). Kulatý stůl věnovaný ruské bohemistce-literární vědkyni Raise Kuzněcovové byl bohatě obsazen významnými ruskými odborníky, mezi nimiž byla i organizátorka konference Jelena Kovtun(ová), dále slovenistka Naděžda Starikova, Alla Šenken, skvělá Ljudmila Budagova; vystoupil tam i autor této zprávy s příspěvkem, který poté vyšel v časopise Moskevské univerzity Stefanos (Raisa Kuzněcovová a poznávání národní literatury: pohled z jiného úhlu a v širších souvislostech).² Raisa Kuzněcovová přinesla pro poznání

1 POSPÍŠIL, Ivo: *Jurij Bondarev jako ruský fenomén a představitel epochy*. Novaja rusistika 13, 2020, č. 1, s. 55–59.

2 POSPÍŠIL, Ivo: *Raisa Kuzněcovová a poznávání národní literatury: pohled z jiného úhlu a v širších souvislostech / Raisa Kuzněcovová a postišenje nacional'noj literatury: vzgljad s drugoj storony – i v boleje širokom kontekste / Raisa Kuzněcovová*

české literatury, zvláště meziválečného období, mnohé. Především se koncentrovala na období jejího „zlatého věku“, kdy česká literatura nabírala dech a stávala se postupně, alespoň v některých dílech některých autorů, světovým jevem. To postihla i ruská kulturní veřejnost a více se z češtiny překládalo. Jistě tu svou roli sehrály i události první světové, tzv. Velké války, a dvou ruských revolucí roku 1917, i když nesmíme zapomenout ani na první ruskou revoluci 1905–1907, která radikalizovala dělnictvo v Evropě, a to v Rakousku-Uhersku vedlo mimo jiné k demokratizaci volebního zákona; potom československé legie a Masarykova Ruská akce na podporu ruské emigrace v Československu, ale také česká a slovenská prosovětská levicová avantgarda – každý se ovšem díval na hodnoty ruské literatury jinak. Její téma bylo Marie Majerová, ale také obecně český meziválečný román, a to bylo podstatné, neboť román začal tehdy hrát v české literatuře poprvé klíčovou roli. Diskuse byly ovšem rozptýleny podle sekcí a kulatých stolů, tematika byla snad až příliš pestrá, ale jako realizace velkého projektu online byla konference úspěšná již tím, že umožnila početnou účast a konfrontaci různých pohledů.

Další videokonference/kulatý stůl *Puť jevropejskich pisatelnic načala XX veka* pořádal Institut slavjanovedenija Ruské akademii věd v Moskvě, Knihovna zahraniční literatury, Women Writers Route a Institut překlada 16.–17. 9. 2020. Kulatý stůl o spisovatelkách uvedla příznačně náměstkyň ruského ministra kultury a řada dalších důležitých osobností, takže bylo zřejmé, že akci je věnována – už kvůli tématu – značná pozornost: podstatné je, že jednání mělo zjevně komparativní charakter. Hned první vystoupení Anny Bodrovové (Sankt-Petěrburg) o mobilitě autofikčních textů slovinských, chorvatských a srbských spisovatelek ukázalo na jednu z hlavních linií vývoje současné „ženské“ literatury. Jiná účastnice Janja Vollmeier Lubej z Vídně mluvila o autopoeitice slovinské básnířky Lili Novy. Oľga Guseva promluvila o Marii Konopnické, Oľga

Zarikova o tématu „věčně ženského“ (goethovské „ewig weibliche“) u Zinaidy Gippius, Julija Sozina hovořila o cestě ruských spisovatelek vzhledem k tradici a současnosti, byly tu samozřejmě vystoupení o Marině Cvetajevové a Anně Achmatovové, o životě a díle chorvatské spisovatelky Marie Jurićové Zagorky (Daniela Lugarić Vukas); se svým příspěvkem vystoupil i autor této zprávy, zaznělo tu i nápadité srovnání Elišky Krásnohorské a Slovinky Zofky Kveder z úst petrohradské slavistky Sofji Tokarevskich; o stříbrném věku ukrajinské literatury pojednal Michail Chmelevskij na díle Lesji Ukrajinky aj. Zajímavé setkání s různými pohledy a koncepcemi, věčné, střídme, s absencí velkých slov a krajních pohledů, chápající ženskou literaturu historicky a jako kontinuitu.

Autor stávajícího přehledu online konferencí pronesl zvanou přednášku na speciálním semináři ruské literatury ve Vladimir Vysotskii Centre (University of Central Lancashire) na téma *Through Imitation to Uniqueness: The Rise and Fall of the Classical Russian Novel in Literary-Historical Perspective* (21. 10. 2020).

Filologická fakulta Moskevské Lomonosovovy univerzity uspořádala ve dnech 10.–11. 11. 2020 mezinárodní vědeckou konferenci na pozoruhodné téma *Ruská literatura 20.–21. století v současném světě. Autorské strategie*. To poslední sousloví bylo nejdůležitější, neboť se orientovalo na autorské pozice a postupy vzhledem k prozaření díla a realizace literatury často navzdory vládnoucí ideologii. Byly publikovány pouze teze jednotlivých vystoupení (<https://www.philol.msu.ru/~modern>) ve sborníku Stefanos: *Russkaja literatura i kulturnaja žizn'. XX vek: Internet-enciklopedija*. V jednotlivých referátech byly zkoumány např. folklorní topika jako součást autorské strategie, např. u V. Majakovského a A. Kručonycha; vystoupení se týkala především avantgardního umění, experimentů ruských i jiných, mj. Konstatina Leontjeva, Teffi, hravosti jako základním identifikačním faktorem literatury tranzice (20.–21. století), byl tu i Ivan Bunin v tvůrčím vědomí Jurije Trifonova (téma dosti překvapivé, i když ne zcela), téma spisovatelova poslání u Lva Tolstého, syžet povídky

and the Grasp of National Literature: a View from the Opposite Side – and in a Wider Context. Stephanos, 2020, 3. maj, s. 34–40.)

L. Andrejeva *Propast* (brněnský účastník Josef Dohnal), zajímavě vyzněl referát o G. Orwellovi, J. Zamjatinovi a A. Huxleyem – ovšem vedle Šolochovova *Tichého Donu*; autor zprávy přispěl textem o Konstantinu Simonovovi aj.

Kulatý stůl organizovaný Pedagogickou univerzitou v Tomsku (12. 2. 2021) se těšil také pozornosti spolupořádajícího Ústavu slavistiky Masarykovy univerzity a jeho členů. Téma akce *Událost a událostnost ve slovanských literaturách (ruské, české) přelomových epoch* zahrnuje několik referátů brněnské slavistiky, včetně autora této zprávy (*Charakteristika česko-ruských literaturních vztahů (1918–1947): nespočet kejsov*), Josefa Šaura (*Otřazeníje revolucijných sobytij v Parížě 1848g. P. V. Annenkovym, reakcija ruských zapadničeských krugov i sudba etogo otržženija*), Josefa Dohnala (*Sobytija 1917-ogo goda v publicistike L. N. Andrejeva*). Z pracoviště hlavních organizátorů – Tomské pedagogické univerzity – přispěli

Marina Levčenko referátem o syžetu „zlomeného“ dětství v drobné pařížské próze Iriny Odojevcevoj, Jekatěrina Safonovová se zabývala „bezudálostností“ jako minus-postupem v zralé lyrice I. Odojevcevoj, Taťjana Mastepak zkoumala událostnost v sociokulturním a individuálním prostoru v románu V. Nabokova *Dar*, Valentina Golovčiner promluvila o událostech v dramatu *Mandát N. Erdmana a Dni Turbinových* M. Bulgakova, Natalja Babenko analyzovala problém událostnosti v pásmu jako formě dramatu, Oksana Jurčenkova se vrátila k události z pohledu syžetologie v dramatech N. Erdmana *Mandát a Sebevrah*, Julie Černjavskaia ukazuje člověka na zlomu epoch v románu J. Vodolazkina *Letec* (Aviator), Jelena Poleva pronesla referát na téma událost zdánlivých vražd v narativu románu Leny Eltangové (nar. 1964) *Jiné bubny*, Jekatěrina Stamikova demonstruje událost ztráty a zisku v lyrice Very Pavlovové (1990–2010).

prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc.

Ústav slavistiky

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Arna Nováka 1, 602 00 Brno, Česká republika

ivo.pospisil@phil.muni.cz

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.